

Alemanya celebrarà eleccions el 18 de setembre. La democratacristiana Angela Merkel intentarà arrabassar la cancelleria al socialdemòcrata Schröder. Però tots dos s'hauran d'enfrontar amb un problema: els votants de l'est d'Alemanya, que rebutgen les estratègies dels partits de l'oest. Han donat força a una nova esquerra més basada en Marx que en Hartz –l'exdirector de personal de Volkswagen, a qui Schröder va encarregar la reforma del sistema laboral i d'ajuts socials–. Una gran coalició de silenci oculta la situació dels lands orientals, amb el canceller i la candidata al capdavant.

És un diumenge càlid i assolellat a la ciutat de Cottbus, els núvols de cotó suren pels cels de Lusàcia. Davant de l'escenari del míting, dos homes corpulents i una dona tenen preparat discretament un paraigua. Estan preparats per al pitjor: sempre poden ploure ous i tomàquets.

La candidata de la CDU (Unió Democràtica cristiana) és a la ciutat. Està protegida per quatre guardaespalles, dos cercles de reixes gruixudes de ferro separen Angela Merkel de la gent. A les teulades, policies amb uniformes de combat verds enfoquen les càmeres. El ministre de l'Interior del land de Brandenburg, Jörg Schönbohm, amb la cara vermella, es troba darrere de la cap de la CDU i es mira la punta de les sabates. Sap que aquí són més tolerats que desitjats.

Es preveia que l'antic general de l'exèrcit alemany havia de fer de teloner solitari i escalfar l'ambient per a la candidata, però des que en una entrevista periodística va assenyalar la "proletarització forçada" de l'est com a causa de l'augment (nou vegades més) dels infanticidis a la localitat oriental de Frankfurt an der Oder només aconsegueix imposar-se als xiulets i a la cridòria mitjançant un potent sistema d'amplificació.

Angela Merkel posa les mans al damunt de l'extrem del faristol de l'ora-

Schröder i Merkel se la juguen a l'est

dor, tanca fort els ulls i després mira les 2.000 persones reunides a la sala de congressos de Cottbus. El seu cos es tensa, no ha dit ni una paraula però ja sap que a l'est de l'Alemanya es troba tant a la seva pàtria com en terra enemiga.

"Avui he anat de visita a Polònia", diu, i s'atura un moment, espantada. De la multitud sorgeixen xiulets i crits de protesta. Aquesta reacció descaradament xenòfoba desconcerta la candidata. "Sí, senyores i senyors, també són els vostres veïns", diu, fent un esforç per assestrenar-se.

"Com saben, Brandenburg és la meua terra –diu Merkel intentant guanyar-se simpaties–. M'he criat a Brandenburg, us heu criat a Brandenburg." La gent calla, furiosa. Aquella dona d'allà dalt ja no és una dels seus. Ha guanyat amb la unitat, ells han perdut. Ella va tenir sort, però aquí la gent pateix. Merkel ha explicat als alemanys occidentals que aquí molta gent se sent aprofitada i humiliada per l'oest.

"Els qui sobren", diu a les samarretes que porten. Els xiulets que els pegen del coll es belluguen, i alguns porten pancartes ("Votar CDU vol dir capitalisme pur"). "Volem feina", crida un home, i es tapa la cara amb la gorra. L'índex d'atur a Cottbus, que va ser el centre de la regió minera de l'est, és gairebé del 19%.

La candidata parla de reformes i de nous llocs de treball, però la multitud, incrèdula, crida: "On?" Merkel fa la seva campanya electoral a l'est, però no li agrada parlar dels problemes de l'est i, quan li toca, s'estima més fer lloances. "Tots aquests canvis que heu aconseguit... als antics lands no s'han aconseguit tants canvis", diu intentant calmar les ànimes enceses dels qui l'escolten, que ara aplaudeixen tímidament.

També el canceller Schröder busca la identificació quan arriba als territoris de l'ex-RDA. A la plaça del mercat de Jena condemna els atacs del líder de la Unió Social Cristiana Edmund Stoiber ("No vull que les eleccions es tornin a decidir

Tant el candidat socialdemòcrata, Schröder (a l'esquerra), com la democristiana Angela Merkel eviten parlar dels problemes de l'Alemanya de l'est, tot i que són greus.

a l'est”), els qualifica de “menyspreu a la capacitat de la gent de l'est”. Per al canceller i candidat de l'SPD (Partit Socialdemòcrata), Gerhard Schröder, l'alt índex d'atur, el col·lapse de l'est, l'èxode massiu i la manca de perspectives en moltes regions no són dignes d'esment.

És com si Schröder i Merkel haguessin format una coalició de silenci. Tots dos saben com l'est està de convuls i com és de difícil parlar de la veritat: de la seva situació, del seu futur. A tots dos, els camins per a la millora els semblen molt durs.

El canceller i la candidata han sentit perfectament el que els expliquen els experts en estudis electorals: que el votant de l'est és especialment voluble, que els vincles amb els partits són molt més febles que a l'oest, que no existeix l'ecosistema polític clàssic, que l'alemany de l'est de vegades vota i de vegades no.

L'est incontrolable. Aquest és el nou poder de l'est: el seu caràcter, imprevisible. Està ferit, per tant, és incontrolable. Pot decidir-se d'una manera o d'una altra. Tot indica que vol veure un patiment col·lectiu de l'estat occidental i dels seus partits occidentals, i això s'ha de portar a terme mitjançant un partit que havia involucrat l'est en la doctrina de Karl Marx i de l'economia planificada.

Els candidats n'han après la lliçó: han vist que la protesta ha fet, del PDS –ara convertit en Partit de l'Esquerra–, l'agrupació política més forta de l'est. Fins i tot ha aconseguit tenir èxit a l'oest. El seu poder de convocatòria és tan gran que després de set anys de govern roig-verd la parella formada per Gregor Gysi i Oskar Lafontaine ha provocat la divisió de l'SPD.

No és per casualitat que Lafontaine, en la seva primera gran aparició a l'est, se situara sota el monumental bust de Karl Marx a Chemnitz, anteriorment Karl-Marx-Stadt (Ciutat de Karl Marx). Les ressonàncies de la doctrina de l'avi comunista s'escolten de bon grat entre la clientela d'esquerres, sobretot quan provenen dels enèrgics sermons de Lafontaine contra el “capitalisme de les finances” i els “peons de la indústria”. El filòsof, economista i agitador de Trèveris, mort fa 122 anys, torna a ser el fantasma que recorre Alemanya, tant a l'est com a l'oest.

És principalment la gent de l'est la que veu en les exigències socials del capitalisme de Hartz –el director de personal de Volkswagen que ha reformat la cobertura social alemanya, per encàrrec de Schröder– la confirmació del que en les classes de la seva formació marxista s'anomenava “societat de l'explotació”. El Partit de l'Esquerra (o PDS) es basa en la crítica al sistema sense aportar una

alternativa real. La coalició amb la nova formació de l'oest, WASG (Wahlalternative, Arbeit und Soziale Gerechtigkeit, això és, “alternativa electoral, treball i justícia social”) li permet preveure un pes al Bundestag que cap partit a l'esquerra de l'SPD ha tingut des del 1949.

Però la nova esquerra també és un partit que posa en contacte l'antiga RDA i el Model·l Deutschland occidental de les dècades anteriors a 1990. És el partit del “continuem com sempre” que es basa en el programa electoral de l'antic estat de transició: un salari mínim més alt, més diners per a l'atur i més pensions. Encara que no es treballi, també s'ha de gaudir de la vida.

Es tracta d'un programa que la majoria de ciutadans de l'est rebutgen, ja que no té res a veure amb la seva realitat, i és que a l'est la societat també s'ha dividit en guanyadors i perdedors, en flexibles i ganduls, en nostàlgics i en els qui miren cap al futur. No són pocs els qui se saben moure millor, són més treballadors i estan més preparats per assumir riscos que molta gent de l'oest. Els agricultors de l'est, amb la seva economia de grans extensions, produeixen amb una efectivitat superior a la dels agricultors particulars de l'oest. En general, els estudiants de l'est aprenen més de pressa que els de l'oest. Els empleats de l'est treballen més temps que

els seus companys occidentals i, a més, compten amb trajectòries laborals més llargues.

Aquestes persones són de bon tros majoria a l'est, però en la planificació de la campanya electoral no hi pinten res. Els partits miren com encantats el 30% que les enquestes assenyalen com a simpatitzants del Partit de l'Esquerra. Estableixen el que es dirà a la campanya electoral i, sobretot, el que no es dirà. Es consideren imprevisibles, per tant, influents. No se'ls pot fer enfadar ni espantar sota cap concepte.

La bomba de rellotgeria social.

Així, doncs, tant el canceller com la candidata han decidit callar amb totes les seves forces. No parlen dels problemes de l'est, només del seu estat d'ànim; no parlen de les causes que mouen la gent cap a l'esquerra, cap als braços dels nous i dels vells marxistes. Parlen de desafiaments i de possibilitats, de les diferències que se superaran al més aviat possible, de la solidaritat i de la capacitat dels alemanys de l'est. Van sobre segur.

Així, amaguen que en els lands de l'est hi ha una bomba de rellotgeria social i econòmica que està fent tic-tac, que no cal mantenir el consens de la transició (nosaltres paguem, vosaltres calleu), que la il·lusió de la "igualtat de condicions de vida" continua sent el mateix que al començament: una il·lusió.

Un 4% del producte nacional alemany es transfereix a l'est any rere any, una xifra clarament superior al creixement de l'economia del país. La República Federal d'Alemanya s'alimenta del capital. Després de la unificació s'han invertit aproximadament 1,4 bilions d'euros en noves autopistes i en trams de ferrocarril, en casetes cobertes de canya que fan de lavabo i en parcs aquàtics, i també en el sistema social.

Fa unes quantes setmanes, l'Institut Alemany d'Estudis Econòmics va formular per primera vegada la declaració de fallida d'una política anomenada erròniament *Aufbau Ost*, "construcció de l'est": els ingressos pressupostaris a l'est s'enfonsen si es comparen amb els de l'oest mentre alhora augmenta la "dependència de transferències".

Gairebé un 40% dels ingressos nets de l'est provenen de mitjans públics i la

tendència va a l'alça. A l'oest el percentatge és només d'un 25%. "Això perjudica la circulació econòmica a l'oest d'Alemanya", indiquen els economistes al seu informe. Creix el perill que el "desenvolupament dels nous estats federats desemboqui en una recessió autoreforçada".

El diagnòstic dels col·legues de l'Institut d'Estudis Econòmics de Halle és gairebé igual de depriment. Si es calculen els pagaments de les transferències, la força econòmica pròpia es trobaria aproximadament al 55% a les zones de l'est amb més èxit. Això significa que, sense transferències, l'est d'Alemanya tindria una taxa d'atur més alta que qualsevol dels 25 estats membre de la Unió Europea.

"Covardia davant l'est", diagnostica també el diari *Süddeutsche Zeitung* als candidats que oculten aquesta realitat a les places de Jena, Cottbus o Wittenberg, que no esmenten que en moltes parts del país on les estructures són febles només viuen pensionistes i persones aturades des de fa molt de temps, perquè els joves i els qui estan més capacitats es traslladen a altres ciutats.

Misèria rere la façana. Marco Mante treballa a l'oficina d'ocupació d'Ueckermünde. Aquest home simpàtic i obert amb sandàlies també va estar a l'atur, i sap què passa quan, de sobte, ningú no et necessita. Damunt del prestatge hi ha un pot d'ambientador, una protecció contra la mala olor dels seus clients. No li agrada parlar-ne gaire, però diu, en veu baixa perquè sembli més confidencial: "Sap? Això és per als qui ja s'han rendit del tot."

Ueckermünde és un lloc molt bonic. Aquí també es van utilitzar els diners per a la construcció de l'est: es va rehabilitar la plaça del mercat i es va renovar la il·luminació dels carrers. Però darrere dels colors d'ou de Pasqua de les façanes s'amaguen la letargia i la decepció.

També cal conèixer les estadístiques oficials per poder entendre la veritat que descriu la llarga malaltia del lloc: 26,8% d'atur, el rècord a Alemanya, una situació de misèria que s'estén per tot el districte administratiu de Uecker-Randow. Es manté obstinadament durant els anys i, tot i que es va construir prop de l'autopista A-20, tot i que a la ciutat veïna

de Torgelow es fabriquen peces per a motors, i tot i que l'illa turística d'Usedom queda tant a prop, els bons temps a l'oficina d'ocupació es veuen molt llunyans.

Mante regira els seus arxius. Sap que en aquesta regió l'únic que es pot aconseguir és un nou "contracte escombria" o un altre curset de formació. El jove que té assegut al davant no té gairebé cap possibilitat: va perdre la feina fa dos anys, després es va dedicar a beure, el van enxampar amb 1,6 d'alcoholèmia i al final no va passar l'examen mèdic i psicològic, el test que a Alemanya s'anomena col·loquialment "test dels idiotes".

El jove es va formar per ser pintor, després va canviar a electrotècnic, però al final només va trobar feines en les quals havia de premsar suro als marcs de les finestres durant dotze hores al dia. Mante diu: "Des del punt de vista de la preparació, aquí tenim una formació de puta mare."

Potser Mante ja no pot motivar els qui el visiten perquè tenen la voluntat pel terra. Ell diu que com a mínim vol "enderrocar murs" perquè tots tornin per a una altra entrevista. Llavors podrà repartir fullets nous i preguntar als qui busquen feina si han escrit una sol·licitud d'una vegada o si l'únic que volen és marxar. A l'oest.

Descriu el moment en què arriben els de les mudances, quan ho posen tot en caixes i s'ho emporten cap a Hannover o a Munic, on el sector hotelier encara busca vigilants nocturns. L'estat ho paga tot, diu: les despeses del trasllat i els diners per a l'allotjament i per al menjar mentre busquen. "Us ho desmuntem tot i després us ho tornem a muntar. No ho heu de fer tot sols." Sembla una temptació, un dia de festa en una vida de monotonia inconsolable, però el jove amb 1,6 d'alcoholèmia ho rebutja sense dubtar-ho. Aquestes il·lusions no tenen lloc en la seva vida: "La meva xicota està embarassada. Malauradament això no pot ser."

A l'est s'ha creat un món desvinculat de la realitat econòmica dels lands de l'oest, on també hi ha llocs en crisi, com ara Gelsenkirchen o Bremerhaven, però ni amb una taxa d'atur de gairebé un 20% ni amb aquesta onada migratòria que arrossega alguns ministres al límit de la desesperació. "L'envelliment,

l'embeneïment i la desertització" han esdevingut elements de l'est, afirma Rainer Speer, el ministre de Finances de l'SPD a Brandenburg que des de fa poc ha començat a fer soroll. Ell també sap aquell vell acudit segons el qual les sigles en alemany de la República Democràtica Alemanya, DDR, signifiquen "der doofe Rest" ("les restes estúpides"). Els ciutadans de l'RDA eren objecte de burles quan marxaven cap a l'oest. Aquest cruel acudit continua vigent actualment.

L'any 1989, l'RDA tenia gairebé 17 milions d'habitants, ara al seu territori viuen menys de 15 milions de persones. "Igual que a la guerra dels 30 anys", explica el demògraf de la ciutat occidental de Bielefeld Herwig Birg. L'est s'està buidant. Els qui "vénen cap aquí" són

principalment les dones i la gent amb estudis, per cada 100 homes joves vénen unes 85 dones. Les conseqüències es poden observar a les antigues ciutats model del socialisme: s'estan enderrocant milers de construccions amb plaques mentre els polítics parlen eufemísticament de "reforma urbanística".

L'amenaça neonazi. En les regions que s'estan buidant, de les quals els espavilats han escapat, els radicals d'extrema dreta han pres el comandament. A Cottbus, el cap de l'SPD, Franz Müntefering, se'n va adonar fa unes quantes setmanes. És un tema que l'afecta de prop, ja que l'any passat uns neonazis el van amenaçar físicament a Pirna. Al centre d'ensenyament secundari s'havia apuntat al "dia de la democràcia i contra

el radicalisme d'extrema dreta", però es va adonar massa tard que entre els cinquanta alumnes s'hi havien barrejat una dotzena de radicals.

Cabells curts, expressions dures, formació retòrica. Samarretes amb inscripcions com "Viure millor amb botigues nazis" o "Hate Society" ("Societat de l'odi"). Democràcia vol dir poder del poble, va explicar un d'ells al dirigent de l'SPD, "el nostre pensament no és radical, sinó que està adaptat als temps". Müntefering va escoltar pacientment, però no es va poder aguantar més. "Us donem importància, però no tanta. No teniu cap possibilitat a Alemanya. La democràcia es defensarà."

Poc després, Müntefering va anar a Dresden, l'antiga ciutat burgesa els habitants de la qual estan molt orgullosos de la reconstrucció de la Frauenkirche, l'església principal de la ciutat.

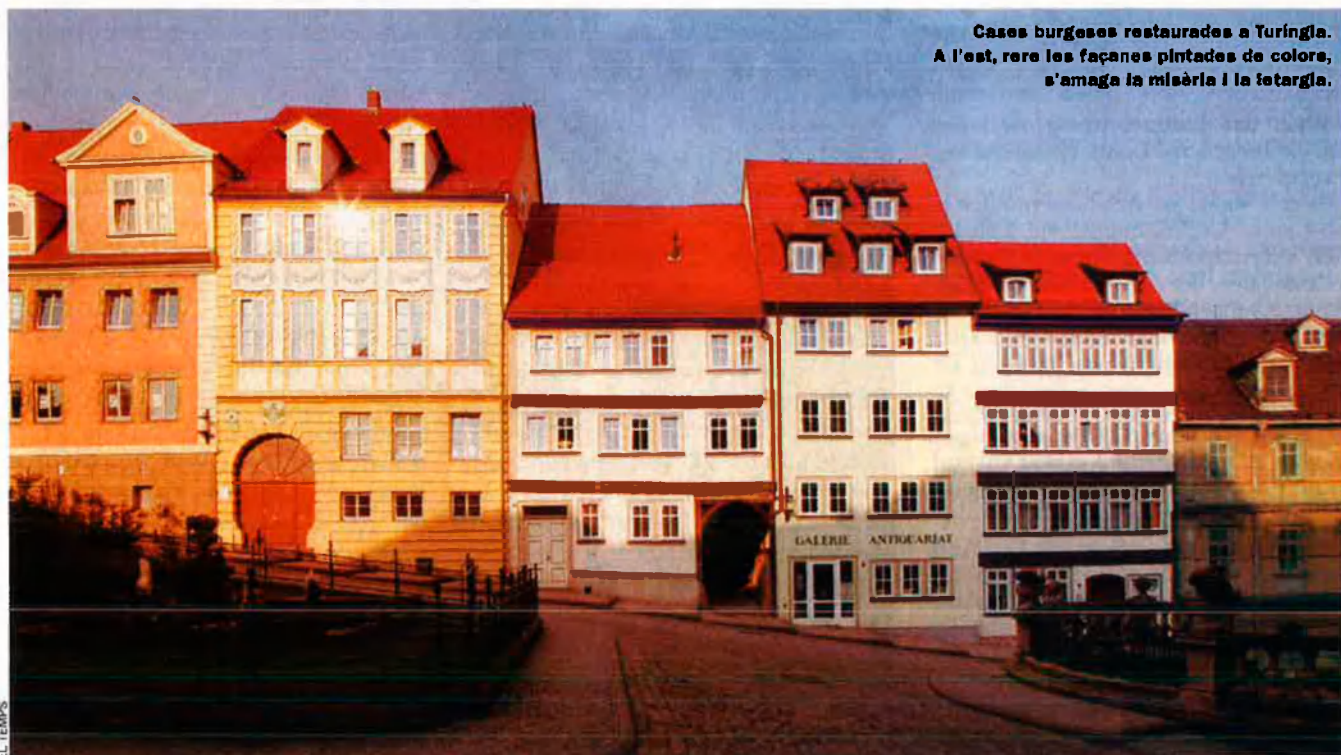
Però a la Casa del Poble no se'n parlava. Ciutadans horroritzats informaven sobre accions de l'extrema dreta a la Suïssa Saxona, de les innumerables intrusions que ja fa temps que van deixar de ser titulars als diaris, dels ciutadans normals que no els semblaria tan malament tenir un dictador, dels joves neonazis que ja no contradiuen per por. Müntefering seia al sofà, afectat, mentre escoltava casos d'un món estrany. "Sembla un perill públic, això que descriuiu", se li va escapar. "Us ajudarem amb tot el que ens sigui possible", va dir per acabar. Però, què és possible?

Aquí cal aplicar uns paràmetres diferents dels de l'oest, i les promeses dels candidats gairebé sempre cauen al buit. Costos no salarials més baixos? "Un aturat no en treu res, dels preus de mà d'obra", diu el president del land de Saxònia Anhalt, Wolfgang Böhmer, de la CDU. Només compta amb la seva valentia per representar el programa electoral del seu partit a l'est. "Però ha de pagar l'IVA més alt." L'atur en massa fa que molts alemanys de l'est no dubtin només del sistema polític i social, sinó que també els porta a la memòria records de les frases que els ensenyaven, com "capitalisme parasitari i en descomposició" (Lenin). L'existència, la situació econòmica marquen realment la consciència segons la doctrina marxista.

Del salvador Marx al salvador Kohl. "Un desànim general", afirma

L'alemany Lafontaine, que ha abandonat l'SPD de Schröder i ha refundat el PDS en el Partit de l'Esquerra. A la imatge, davant del monument a Karl Marx, a Chemnitz, l'antiga Karl Marx-Stadt (Ciutat de Karl Marx).

Cases burgeses restaurades a Turingia. A l'est, rere les façanes pintades de colors, s'amaga la misèria i la tetargia.

sobre els alemanys de l'est el sociòleg Heinz Sahner, de Halle. No hi ha signes d'una millora econòmica a la vista, i les protestes contra el Hartz IV (el bloc de mesures adoptades per Hartz pel que fa al subsidi de l'atur i les ajudes socials) tampoc no haurien aportat res.

Aquest és l'ambient que dóna ales a un populista com Gregor Gysi. Només un 5% dels alemanys de l'est creuen que el seu partit d'esquerres té les millors receptes per a un impuls econòmic.

Però no es tracta d'això. El rebatejat PDS, com considera el 62% dels seus partidaris, lluita principalment per la justícia social, un concepte que recorda temps passats. Com si fos una història de la salvació, a l'RDA s'ensenyava la fe en un món millor en què presumptament tots eren iguals. En cas de dubte, també eren igual de pobres. Els marxistes parlaven de la "missió històrica de la classe treballadora" igual que els cristians creien en la resurrecció de Crist.

La classe treballadora que suposadament governava era lloada als diaris de l'RDA. A les gasetes de l'Alemanya de l'Est també apareixien agricultors triomfants. A ciutats model dels socialisme com Schwedt i Eisenhüttenstadt s'erigien estàtues de treballadors triomfants i feliços, una prova de "l'home nou" que el SED, el partit socialista de

l'RDA, volia crear. Ser proletari era un títol honorífic.

Després de la revolució, l'any 1989 molts alemanys de l'est van substituir una història de salvació per una altra: "Helmut, agafa'ns de la mà, porta'ns al país del miracle econòmic", deia una pancarta a Dresden el 1990.

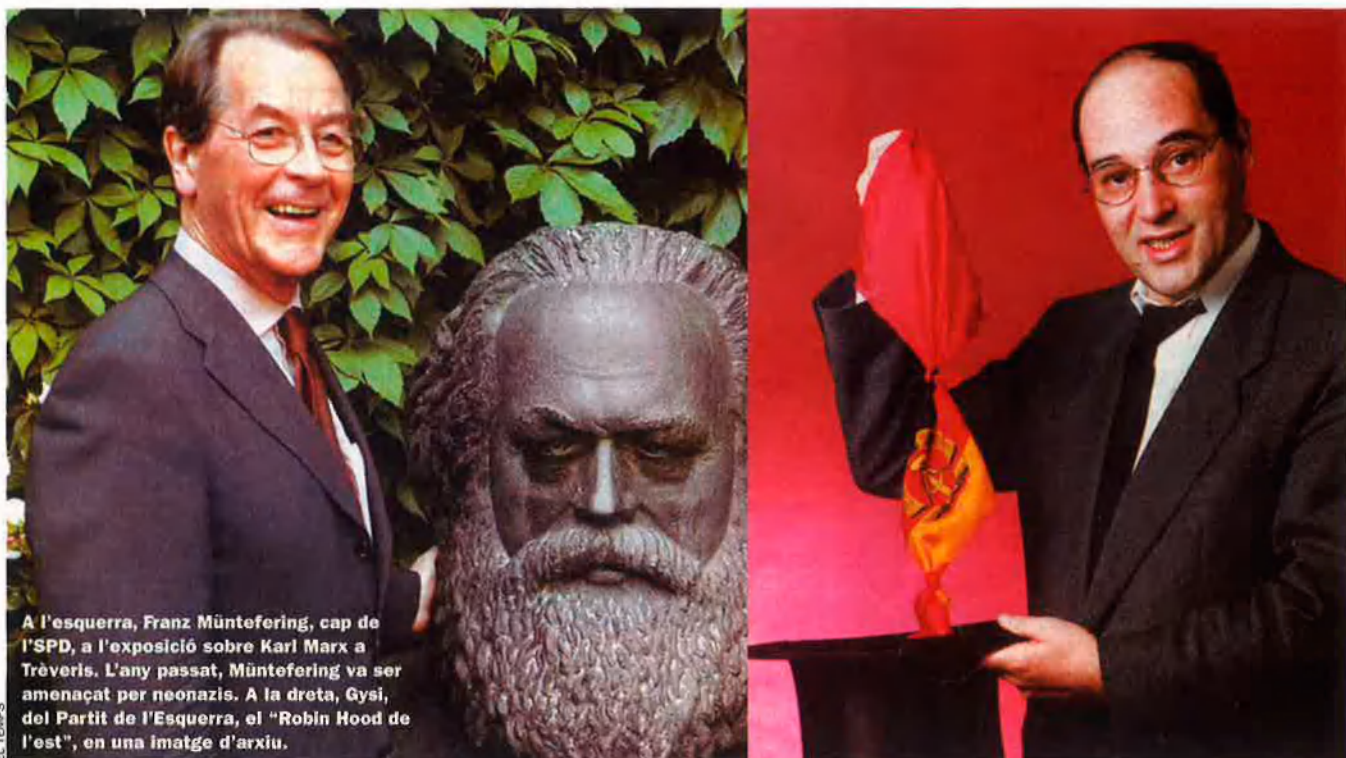
"Com una guerra acabada fa temps, queda el rastre de la devastació a les ànimes –creu l'anterior encarregat de l'oficina federal dels arxius de la Stasi, Joachim Gauck–, el govern totalitari deixa rastres de pertorbació i destrucció a les ànimes." Els canvis d'ànim extrems de la vacil·lant societat de després de la reunificació són la prova d'aquesta tesi, les excessives esperances de salvació en Kohl i la unitat, com la ràbia i les decepcions que inevitablement havien d'aparèixer.

Les il·lusions s'acaben perdent: més de la meitat dels alemanys de l'est creuen ara que s'arribarà a la igualtat amb l'oest en un termini mínim de vint anys, o, senzillament, mai, però també és cert que hi ha alhora un 66% de la societat del país que considera que la reunificació ha portat al país més avantatges que desavantatges. Tot i això, és significat que entre els partidaris del Partit de l'Esquerra hi hagi només un 47% que pensi així.

El Robin Hood de l'est. Aquesta sensació d'una minoria és el que sempre han aprofitat homes com Gysi en la seva carrera política. Actua com el defensor dels ossis, els alemanys de l'est, com un aspirant a Robin Hood de l'ex-RDA. En la simbologia de l'est, la seva figura és un element tan arrelat com el compàs i els feixos de blat de l'escut que hi havia a la bandera. "Ens heu empassat i ara ens teniu a l'estómac", diu, i no sembla que ho digui en broma.

Gysi i els seus ajudants poden comptar sempre amb el suport d'una combativa tropa de vells marxistes, com ara Heinz Vietze, que poc abans de l'enfonsament de la RDA va arribar a ser cap de districte del SED de Potsdam. En aquells temps amenaçava els dissidents de posar-los una "barnilla de cotilla". Vietz, fins ara una eminència gris dels camarades de l'est, tenia sobretot una qualitat: coneixements de quadre. Coneixia els plans de perspectives en què es dissenyaven les carreres del SED, sabia quan, qui i com se sustentava el partit i continua sabent on continuen sent vigents les antigues lleialtats, encara molt útils en la vida pràctica.

Quan Rolf Kutzmutz, antic economista del SED del districte de Potsdam i col·laborador informal de la Stasi, va abandonar el seu escó de diputat del

A l'esquerra, Franz Müntefering, cap de l'SPD, a l'exposició sobre Karl Marx a Tréveris. L'any passat, Müntefering va ser amenaçat per neonazis. A la dreta, Gysi, del Partit de l'Esquerra, el "Robin Hood de l'est", en una imatge d'arxiu.

PDS el 2002, el seu camarada Vietze li va poder aconseguir feina i va passar a treballar per a Axel Hilpert, antic cap de compres d'antiguitats del subministrador de divises de l'RDA, Alexander Schalck-Golodkowski. Kutzmutz va quedar aparcat com a desenvolupador de projectes fins a la propera acció del partit, mentrestant n'és el més que discret secretari federal del Partit de l'Esquerra.

El camarada Vietze, conjuntament amb el dirigent del PDS Lothar Bisky, també feia visites cordials al seu excap Egon Krenz durant la seva estança a la presó, ja que la "justícia dels vencedors" li va encolomar la complicitat per les morts del Mur. Krenz els va convidar a una discreta festa en un concessionari que dirigia un exfuncionari.

Malgrat tot, el partit gairebé ha aconseguit lliurar-se de l'estigma de ser "el successor del SED". S'ha creat una nova imatge, completament diferent, com a "partit de la vida quotidiana". Hi havia membres del PDS a les assessories de les associacions de llogaters, als centres d'assistència de "solidaritat popular", a nombroses associacions educatives i assessoraven ciutadans de l'ex-RDA amb inseguretats. Si hi havia amenaces de malestar entre els llogaters, de conflicte pel reconeixement de les pensions de

l'RDA o inseguretats causada pel Hartz IV, els funcionaris del PDS estaven preparats i, mentrestant, transmetien la seva propaganda al ciutadà. Els electors reconeixien la seva activitat. Als municipis en què el Partit de l'Esquerra està ben establert, el partit compta aproximadament amb 200 alcaldes o caps de districte honorífics o de carrera.

Els perfils del Partit de l'Esquerra (PDS). Els seguidors d'aquest partit no són només els qui van perdre amb la unitat. Fins i tot a Radebeul, aquella noble vila situada davant de les portes de Dresden, el partit pot confiar en la seva població. Hi ha elegants xalets escampats al costat de les vinyes i resplendeix el castell luxosament restaurat. Hi viu el catedràtic i polític de la CDU Kurt Bidentkopf, i també hi té la seva residència el cònsol general de Suïssa. I és que fins i tot a Radebeul els camarades de l'esquerra treuen un 14,6% al consell municipal, mentre que l'SPD només arriba al 8,3%.

Entre els seus seguidors també hi ha empresaris com Henry Marek, que com a director de centres hotelers ha invertit a poc a poc 2,5 milions d'euros. Mentrestant, aquest empresari de 44 anys té a Magdeburg dotze empleats fixos, set en pràctiques i tres treballadors de tem-

porada. Marek aconsegueix guanys. "Alguns membres dels partits ho troben immoral -es queixa-, em consideren un explotador." Tot i això, en cap moment ha pensat a abandonar el PDS. "Per què?", pregunta en l'estil d'algué educat en el marxisme. "Al cap i a la fi, el meu sentit de la justícia em diu que la llibertat de moviment que té garantida el capital no és l'objectiu final."

Des del març d'enguany, amb 20 companys més del col·lectiu de treball d'economia política, intenta construir un punt entre l'empresariat i la utopia. Això significa "obrir la classe mitjana com a potencial electoral del partit d'esqueres". Precisament els propietaris de petites i mitjanes empreses són els "aliats naturals" de l'esquerra, ja que només poden existir dins del mercat mitjançant un "compromís que frega l'autoexplotació". I encara ha exigint una cosa més als seus camarades: han d'abandonar la "imatge de l'explotador amb un cigar enorme a la boca".

Gent com Marek es manté fidel a un partit que, amb els seus 60.000 membres a diferents parts de l'est d'Alemanya, ja fa temps que és un partit popular.

Com si fos una església, demana a la gent confiança en aquests temps agitats, encara que potser s'hagi de mirar enre. A les oficines dels funcionaris del

partit encara hi ha els volums blaus de les obres de Marx i Engels, en el seu programa el socialisme continua sent lloat com a "objectiu, moviment i sistema de valors", als discursos dels congressos dels partits prometen "un món millor". Karl Marx i Rosa Luxemburg són les icones del partit.

El Partit de l'Esquerra que forma part del govern de dos lands no és una organització comunista, però encara practica antics rituals, gairebé religiosos. Cada gener, milers dels seus seguidors passen per la làpida commemorativa de Karl Liebknecht i Rosa Luxemburg. Fan onejar banderes roges i porten clavells vermells a la mà per honrar els últims herois comunistes que els queden.

Les curioses imatges d'aquestes manifestacions que cada any es poden veure a les notícies són la imatge de l'est que té l'oest, on resulten d'allò més sorprenents. "Skinheads, partidaris del PDS, frustrats -diu enfadat el teòleg de l'est Richard Schroder-, aquests fenòmens són aïllats [determinen la imatge de l'est], no la de la majoria familiaritzada amb la República Federal."

L'oest espera joiós aquest comportament incorrecte a l'est, diu Schroder. Això li recorda la senyora que cada nit mira sota el seu sofà per veure si hi ha un lladre i, si efectivament se n'hi ha amagat un, el saluda triomfant: "Finalment és aquí!" També li desagrada la reacció a l'enfortiment del PDS i de l'imprevisible comportament electoral dels ossis. Contra Stoiber també en deixa

anar algunes. Del líder bavarès de la CSU diu que sempre diu el mateix amb la mateixa indignació: "És vergonyós! Surten de la presó i només generen desordre."

L'estratègia del silenci. Els estratègics electorals i els candidats dels partits grans, però, callen. No volen entendre l'est d'Alemanya, ja que entre tanta confusió de protestes no troben cap factor que els sigui útil. I ja no volen fer més promeses perquè ja n'han fet massa. Callen quan els diaris publiquen que la xifra de delictes a l'est és notablement més alta, que les dones fugen de l'est, que hi ha més vells, més pobres i més malalts. Actuen com si tot això fos una falsa alarma, com si fos falsa propaganda dels altres, com abans, quan encara existia "la Zona", l'RDA.

Sempre hi ha hagut iniciatives per a millorar una mica l'est, però no han servit per a res perquè ningú no les ha posat en pràctica. No es va moure res quan la comissió d'experts, amb membres com el polític occidental Klaus von Dohnany i el banquer oriental Edgar Most, van posar a la picota el programa Aufbau Ost, ni quan el president de la república Horst Kohler, amb tota la sinceritat del món, demana que s'abandoni l'objectiu que tothom tingui les mateixes condicions de vida a Alemanya. Sempre hi ha hagut temes més importants. D'alguna manera, els partits desitgen que les coses funcionin sense l'est, que es puguin salvar sense respostes so-

bre el dia de les eleccions. "També em sembla un bonic desig que el PDS desaparegui del Bundestag", deia alegre Merkel l'any 2002. S'enganyava.

Es volen lliurar del tema de l'est com sigui, amb solucions ràpides i senzilles, com han fet els socialdemòcrates: l'SPD ha publicat una guia per a la campanya electoral en què explica com evitar el Partit de l'Esquerra si no se sap com es poden solucionar els problemes de l'Alemanya de l'est.

"10 raons per les quals el PDS és una opció errònia per al nostre país" n'és el títol, i dins diu que sobretot cal combatre els seus "presidents a l'ombra", Gysi i Lafontaine, aquestes persones mogudes per "la vanitat, el narcisisme, les ànsies de prestigi i la set de venjança". Cap paraula sobre les decepcions que han deixat aquest escenari a Gysi, Lafontaine i Marx. Tothom parla d'ells, però ningú no pensa a treure'ls aquest escenari.

De vegades se senten les queixes dels candidats de l'est, se sent el president del land de Saxònia, Georg Milbradt, que diu que els alemanys de l'est tenen un pensament diferent dels de l'oest, que tenen una altra imatge de la societat. Algú com ell no necessita una guia de la versió SPD, ja que no lluita contra gent, no lluita contra Gysi i Lafontaine, sinó contra la decepció de tot un land que vol aconseguir benestar per a tothom, com Helmut Kohl va prometre, però que, per contra, ha arribat a tenir un índex d'atur altíssim, com profetitzava Karl Marx.

Milbradt, que el 1990 va arribar de l'oest, ha tingut experiències amargues i ha hagut de cedir davant de l'opinió pública: va lluitar contra el Hartz IV i va voler anar al davant del moviment anti-Hartz-IV quan els habitants de Leipzig van sortir al carrer l'estiu passat.

Es torna molt reflexiu quan arriba el moment de les eleccions al Bundestag. "Els polítics hem de fer objectivament una política que una part de la població no entén", afirma.

Ho haurien de fer, sí. Però, ho fan?

Stefan Berg, Konstantin von Hammerstein, Marc Hujer, Horand Knaup, Gunther Latsch, René Pfister, Michael Sonthheimer
© Der Spiegel - EL TEMPS
Traducció: David Egea